mini przewodnik

free

+współrzędne gps

pn
po!skaniezwykla
masa miejsc godnych uwagi

Trasa wycieczki: Zwiedzamy Łazienki Królewskie cz. IV

czas trwania: 2 godziny, typ: piesza, liczba miejsc: 8, stopień trudności: bardzo łatwa

wydrukuj i zabierz na wycieczkę!

Opis wycieczki

Obierając teraz kierunek północny, idąc alejką biegnącą po zboczu skarpy, widzimy na jej szczycie pałac Belweder. Na terenie tym, w XVII wieku znajdował się drewniany pałacyk żony kanclerza wielkiego litewskiego Krzysztofa Hieronima Paca. Z powodu pięknych widoków roztaczających się z tarasu skarpy otrzymał on nazwę belweder (z włoskiego belle vedere). W pierwszej połowie XVIII w., budynek należał do Lubomirskich, i wtedy to Jakub Fontana wzniósł tu barokowy, murowany pałac. Za czasów Stanisława Augusta Poniatowskiego działała w nim, założona przez Jegomość króla, słynna manufaktura fajansów. Później pałac zmieniał właścicieli, a byli nimi książę Józef Poniatowski i rodzina Kickich. Od 1818 r. stał się siedzibą wielkiego księcia Konstantego. W wyniku przebudowy z lat 1819-22 nadano mu klasycystyczny kształt według projektu Jakuba Kubickiego. W 20-leciu międzywojennym był rezydencją prezydentów RP oraz marszałka Józefa Piłsudskiego. Po II wojnie światowej (do końca 1990 r.) był oficjalną rezydencją przewodniczącego Rady Państwa, a potem prezydenta RP. Od września 1995 r. w części jego pomieszczeń znajduje się Muzeum Józefa Piłsudskiego.
Dochodzimy więc do Świątyni Diany, która jest dziełem Jakuba Kubickiego i pochodzi z lat 20-tych XIX stulecia. Stąd rozciąga się widok na staw belwederski i parkowy drzewostan. Kontynuując spacer w kierunku północno-wschodnim spotykamy po drodze popiersie wielkiego poety, patrioty – Cypriana Kamila Norwida oraz Pozostałości Oranżerii Neogotyckiej, a dokładnie mówiąc pozostałości środkowej części przyziemia. Twórcą tego okazałego niegdyś budynku był Jakub Kubicki.
Biały Domek, to pierwszy budynek wzniesiony przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego w Łazienkach Królewskich i pierwsze jego tutaj lokum. Wybudował go w latach 1774-76, Dominik Merlini.
Stąd właśnie do Pałacu na Wyspie prowadzi szeroka aleja zwana Promenadą Królewską.
Idąc w kierunku zachodnim, dochodzimy do Wodozbioru, zwanego również Okrąglakiem, rezerwuaru wody, rozprowadzanej z niego do innych obiektów w parku.
Stara Pomarańczarnia, to kolejne z dzieł Dominka Merliniego. Wybudowana w latach 1786-88, służyła jako zimowe schronienie dla delikatnych roślin. We wschodnim skrzydle gmachu mieścił się teatr królewski. Szczęśliwie ocalała ze zmagań wojennych sala teatralna, jest jednym z nielicznych w świecie przykładów architektury XVIII-wiecznego teatru dworskiego. Obecnie budynek jest obiektem muzealnym, w którego wnętrzu odbywają się wystawy.
Kolejny punkt zwiedzania znajduje się na skarpie. Od Pomarańczarni można dojść do niego na dwa sposoby: brukowaną alejką, bądź kamiennymi schodkami. Osobiście wolę alejkę, gdyż jest mniej stroma, aniżeli schody. Zegar słoneczny, zwany również Głazem Czasu, ustawiony tu został w roku 1828. Jest jednym z czterech parkowych zegarów słonecznych. Najnowszy, ustawiony jest między Nową Pomarańczarnią, a Ogrodem Modernistycznym Południowym. Jego twórcą był Wojciech Bogumił Jastrzębowski.
Ostatnim miejscem czwartego etapu zwiedzania jest obelisk upamiętniający spalenie, stojącego w tym miejscu, grodu warownego w Jazdowie, przez Litwinów w 1262 r. Dziś można już tylko spekulować, czy gdyby nie doszło do tego najazdu, Zamek Królewski stałby tam, gdzie stoi?

Program wycieczki

miniprzewodnik

Warszawa
Klasycystyczny pałac Belweder (1730-50)

Klasycystyczny pałac Belweder (1730-50, przebudowany XIX w.).

52°12'47"N 21°01'39"E | na mapie:A

Warszawa
Świątynia Diany

Wzniesiona w 1822 roku przez Jakuba Kubickiego, autora m.in. arkad Zamku Królewskiego a także przebudowanego Belwederu. Służyła jako pawilon ogrodowy a zaprojektowano ją na wzór świątyni greckiej.

52°12'49"N 21°01'45"E | na mapie:B

Warszawa
Pozostałości Oranżerii Neogotyckiej

Poniżej skarpy, w pobliżu Białego Domu od strony południowej znajduje się fragment przyziemia istniejącej tu od 1822 r. Oranżerii Gotyckiej należącej do Ogrodu Belwederskiego. Zachowała się pozostałość części środkowej przyziemia. Od strony północnej mieści się otwór prowadzący do piwniczki, zaś od strony południowej półokrągło sklepiona nisza. Po obu stronach na sztucznym usypisku wyrosły już drzewa.

Budynek ten prezentował się okazale. Jego elewacja południowa była rozczłonkowana jedenastoma ostrołucznymi oknami. W ścianach szczytowych znajdowały się okrągłe okna rozetowe. Budynek wieńczyła attyka w formie krenelaża, a w części środkowej wypełniona maswerkami. Ściany węższe ozdabiały okna rozetowe oraz narożne skarpy zwieńczone sterczynami. Wzdłuż budynku od południa wznosił się taras obrzeżony kamiennymi słupkami i balustradą z żelaza lanego. W podmurowaniu umieszczono kamienne, dekoracyjne otwory strzelnicze. Efekt malarski budowli polegał na przeciwstawieniu czerwonym, ceglanym ścianom jasnych elementów dekoracyjnych wykonanych w kamieniu lub tynku.

Budowla ta swoją neogotycką formą wzbogacała romantyczny pejzaż Ogrodu Belwederskiego. Jej twórcą był prawdopodobnie Jakub Kubicki.

52°12'54"N 21°01'48"E | na mapie:C

Warszawa
Biały Domek

Jest pierwszym budynkiem wzniesionym przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego w Łazienkach. Ten niewielki pałacyk o wyjątkowo harmonijnych proporcjach zaprojektował w latach 1774-76 Dominik Merlini. Król mieszkał tu, zanim dawną Łazienkę przebudowano na rezydencję.

Biały Domek zbudowany na planie kwadratu, odznacza się identycznym wystrojem wszystkich czterech elewacji. Zachował się w nim zespół stylowych, klasycystycznych wnętrz, charakterystycznych dla wczesnej fazy stylu Stanisława Augusta. Do najokazalszych pomieszczeń należy

Pokój Stołowy, którego ściany pokryte są w całości dekoracją malarską w typie groteski, wykonaną przez Jana Bogumiła Plerscha w 1777 r. Pokój Bawialny ozdobiony jest papierowymi tapetami, na których przedstawiono widoki miast chińskich. Dekorację Pokoju Sypialnego tworzą ramy zwierciadeł bogato rzeźbione w motywy liści dębowych oraz malowidła przedstawiające ptaki, motyle i kwiaty, utrzymane w stylu chińskim. Sąsiadujący w sypialnią ośmioboczny Gabinet zdobią malowidła Plerscha i Jana Ścisły naśladujące wnętrze altany ogrodowej. W niewielkich pokoikach na piętrze zachowały się także dekoracje malarskie w formie gałązek powoju i innych kwiatów. Znaczna część wyposażenia wnętrz: kominki, meble, kinkiety, niektóre brązy jest historycznie związana z Białym Domkiem od czasów stanisławowskich.

Podczas II Wojny Światowej pawilon ten nie uległ zniszczeniu, niemniej wnętrza zostały zdewastowane. Prace konserwatorskie (ukończone w 1968 r.) objęły wymianę posadzek, odświeżenie malowideł i rekonstrukcję niektórych elementów wystroju. Dawne wyposażenie uzupełniono stylowymi obiektami dostosowanymi do charakteru tej rezydencji.

52°12'55"N 21°01'54"E | na mapie:D

Warszawa
Wodozbiór

Okrągły, niewielki budynek zbudowany został na wzór grobowca Cecylii Metelli, postawionego w okolicach Rzymu. Okrąglak w Łazienkach miał jednak zupełnie inne przeznaczenie. Gromadził on wodę, którą potem rozprowadzano do pozostałych obiektów w parku. Ciekawostką jest, że budynek ma w środku trzy okna, które wychodzą na najmniejszy dziedziniec w Warszawie.

52°12'56"N 21°01'47"E | na mapie:E

Warszawa
Stara Pomarańczarnia

Powstała na zlecenie Stanisława Augusta i służyła jako schronienie dla delikatnych roślin, które nie wytrzymywały zimowych warunków. Budynek jest bogato oszklony, a w jednym z jego skrzydeł znajduje się wykonany w XVIII wieku całkowicie z drewna teatr .

Jest to przeszklona budowla poprzedzona rozległym tarasem, otoczonym kamienną balustradą z takimiż wazonami na narożach i lwami u wejścia. Budowla ta, pochodząca z lat 1786-88 jest dziełem Dominika Merliniego. Główny korpus, mieszczący salę do przechowywania drzew pomarańczowych, uzupełniają dwa skrzydła. Zachodnie, które przeznaczone było dla służby i wschodnie, które mieściło teatr królewski. Szczęśliwie ocalała ze zmagań wojennych sala teatralna jest jednym z nielicznych w świecie przykładów architektury XVIII-wiecznego teatru dworskiego. Oprócz widowni mającej 200 miejsc, na wysokości 1 piętra znajduje się 9 lóż przedzielonych parami pilastrów i świecznikami dłuta Le Bruna i Jakuba Monaldiego. Ozdobiona jest także iluzjonistyczną dekoracją malarską pędzla Jana Bogumiła Plerscha, przedstawiającą publiczność w lożach oraz (w plafonie) Apolla w otoczeniu geniuszów.

Pierwsze przedstawienie miało tu miejsce 6 września 1788 roku. Obecnie Pomarańczarnia jest obiektem muzealnym. W nadzwyczajnych jednak okolicznościach odbywają się tu przedstawienia zamknięte. W sali głównej Pomarańczarni organizowane są wystawy kwiatów, sztuki oraz koncerty muzyki dawnej.

52°12'59"N 21°01'47"E | na mapie:F

Warszawa
Głaz Czasu

W ustronnym miejscu Łazienek, na zapleczu Obserwatorium Astronomicznego Uniwersytetu Warszawskiego, zobaczyć można niezwykły zegar słoneczny nazywany Głazem Czasu. Jego twórcą w pierwszej połowie XIX w. był polski naukowiec Wojciech Bogumił Jastrzębowski, konstruktor urządzenia pozwalającego wykreślać zegary słoneczne na różnych powierzchniach. Urządzenie to nazwał Kompasem Polskim. Z głazu, na którym wyryto rzymskie cyfry, wystaje metalowy gnomon z wypustkami. Niezwykły zegar stał się również pomnikiem swego twórcy. Na kamieniu wyryto napis: "Wojciech Jastrzębowski 1799-1882, uczony profesor Uniwersytetu Agronomicznego w Marymoncie, żołnierz 1830 roku, ten zegar słoneczny instrumentem swego pomysłu, kompasem polskim przez niego nazwanym, własnoręcznie na tym kamieniu wykreślił".

Zegar ten uzupełnił kolekcję zegarów słonecznych ustawionych w Łazienkach z inicjatywy ich miłośnika króla Stanisława Augusta.

52°12'60"N 21°01'44"E | na mapie:G

Warszawa
Gród w Jazdowie

Zespół grodowy z X w. na tzw. Zagórkach w Starym Bródnie, osada Kamion z XI-XII i Targowo Wielkie z przełomu XIII i XIV położone na prawym brzegu Wisły łączyły się poprzez bród z Solcem z XII-XIII mieszczącym się na lewym brzegu i strzeżonym przez XIII-wieczny gród warowny w Jazdowie na szlaku z Grójca i Czerska do Zakroczymia.

Gród, usytuowany na skarpie wiślanej w pobliżu dzisiejszego Ogrodu Botanicznego UW na terenie Łazienek Górnych, wzniesiono z bierwion, gliny i kamienia. W XIII w. dwukrotnie zapisał się w kronikach. Zniszczony w 1262 r. najazdem litewsko-jaćwieskim oraz złupiony w 1281 po napadzie księcia płockiego Bolesława II, nie odzyskał już swego znaczenia. To oraz zmiany koryta Wisły i brodów spowodowały, że książę (wg A. Gieysztora – Bolesław II, wg J. W. Gomulickiego – Konrad, starszy brat Bolesława) postanowił założyć nowy gród kilka kilometrów na północ od Jazdowa – właśnie tu, gdzie dziś rozciąga się Dzielnica Staromiejska Warszawy.

Wojna 1262 r. była wynikiem wyprawy, jaką podjął książę litewski Mendog przeciw Krzyżakom. Uderzenie Litwinów na Mazowsze godziło w książąt mazowieckich sprzymierzonych wówczas z Zakonem. Jeden z oddziałów litewskich dosięgnął i spalił największy gród mazowiecki – Płock, a drugi – dowodzony przypuszczalnie przez księcia ruskiego Ostafa Kostanowicza – miał na celu zniszczenie Jazdowa jako jednego z istotnych elementów obrony Wisły przeciw najazdom ze wschodu. Na zachód od Jazdowa znajdował się już obszar zaludniony, broniony przez grody w Sochaczewie, Rokitnie, Grodzieńcu (Grójcu) i Białej. Oczywiście Jazdów był mniej ważnym grodem niż Czersk, może też wiedząc o jego słabości uderzyli nań Litwini, chcąc przełamać obronę Wisły w najsłabszym punkcie.

23 czerwca 1262 r. Jazdów zdobyto, podobno przy pomocy zdrady jednego z rycerzy. Znajdujący się w grodzie Siemowit I płocki został zabity, a jego syna Konrada wzięto do niewoli.

52°12'59"N 21°01'45"E | na mapie:H

Zdjęcia dodane przez (w kolejności): fot. iwmali, AniaiJurek, casenove, AniaiJurek, AniaiJurek, AniaiJurek, zbyszekF60, casenove

Trasa dodana przez: rk1909

Przewodnik wygenerowany w serwisie www.polskaniezwykla.pl. Wszystkie prawa zastrzeżone. Żadna część ani całość Mini przewodnika nie może być reprodukowana ani przetwarzana w sposób elektroniczny, mechaniczny, fotograficzny i inny; nie może być użyta do innej publikacji oraz przechowywana w jakiejkolwiek bazie danych bez pisemnej zgody Administratora serwisu. Copyright © 2007 Polska Niezwykła

Wygenerowano:
piątek 13 listopada 2026 18:06:23